11 Μαΐου 2020

Ιερομόναχος Βενέδικτος Νεοσκητιώτης: Οι λογισμοί και η αντιμετώπιση τους (μέρος 1ο)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη

“Ύπαγε οπίσω μου σατανά”

Ανάμεσα στα προβλήματα πού αντιμετωπίζει ο άνθρωπος πού προσεύχεται, είναι και το πρόβλημα των λογισμών. Το βιβλιαράκι αυτό δεν αποτελεί μία εμπεριστατωμένη μελέτη στο σοβαρό αυτό θέμα των λογισμών. Είναι μία ομιλία πού έχει γίνει πριν από αρκετό καιρό. Εδώ παρουσιάζεται αρκετά βελτιωμένη χωρίς να έχει χάσει την αρχική της μορφή ως ομιλίας. Και επειδή πολλοί είναι αυτοί πού παλεύουν με τους αισχρούς λογισμούς και περισσότεροι αυτοί πού ‘τα χάνουν’, καταβάλλεται μία προσπάθεια να καταλάβει ο χριστιανός πού αγωνίζεται τι είναι οι λογισμοί, από που προέρχονται, ποια τα αποτελέσματα τους και πώς αντιμετωπίζονται. Αν από την μικρή αυτή εργασία κάποιος ωφεληθεί, ας προσεύχεται για εκείνους πού κοπίασαν.

1. Ο σκληρός πόλεμος.

Πολλές φορές έχει λεχθεί ότι η προσευχή γι’ αυτόν που προσεύχεται είναι μια πράξη δυναμική, ωφέλιμη και θεάρεστη. Το πραγματικό αυτό γεγονός ερεθίζει τον διάβολο και τον κάνει να αντιμάχεται τον προσευχόμενο.

Έτσι ο πιστός επιθυμώντας την ένωση του με τον Θεό, συναντά δαιμονικά εμπόδια, οργανωμένα σε σύστημα και με φοβερά προγραμματισμένη επίθεση.

Εξαιτίας αυτής της προγραμματισμένης επιθέσεως η προσευχή γίνεται μια κοπιαστική πράξη και προξενεί κόπο μεγαλύτερο από οποιαδήποτε άλλη εργασία. Γι' αυτό και τονίζει κάποιος από του πατέρες της ερήμου: "Ουκ εστίν έτερος κάματος ως το ευξάσθαι τω Θεώ, το εύξασθαι έως εσχάτης αναπνοής αγώνος χρήζει". Δηλαδή, δεν υπάρχει μεγαλύτερος κόπος από το να προσεύχεται κάποιος στον Θεό. Το να προσεύχεται κάποιος μέχρι την τελευταία του αναπνοή, χρειάζεται αγώνα.

Δεν είναι μόνο η προσευχή που κουράζει. Είναι κυρίως ο σκληρός και αδυσώπητος πόλεμος των δαιμόνων που την κάνει περισσότερο κοπιαστική.

Το μίσος, λοιπόν, των δαιμόνων εναντίον εκείνων που προσεύχονται είναι δεδομένο. Υπάρχει πόλεμος των πονηρών δαιμόνων εναντίον τους σε δύο μορφές: στην ορατή και στην αόρατη, για αρχάριους και τέλειους. Στους αρχάριους πολλές φορές χρησιμοποιεί και τον ορατό πόλεμο. Χρησιμοποιεί τον ήχο, αντικείμενα, προξενεί θορύβους για να μπορέσει να τους αποσπάσει από την προσευχή.

Αρχάριους, όμως, και τέλειους, πολεμά κυρίως με τους λογισμούς. Έναν σκληρό, λοιπόν, αγώνα έχει αναλάβει όποιος έχει αρχίσει τον αγώνα εναντίον των λογισμών. Διότι οι λογισμοί είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο στον άνθρωπο για την πνευματική του κατάρτιση και τελείωση. Και η τελείωση αυτή δεν επιτυγχάνεται αλλιώς, παρά μόνο με την συνεχή επίκληση του ονόματος του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Και μάλιστα τόσο συχνή πρέπει να είναι ώστε, όπως τονίζει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: "Προτιμότερο είναι κανείς να μνημονεύει κανείς τον Θεό, παρά να αναπνέει".

Υπάρχει, όμως, ο εσωτερικός αυτός πόλεμος. Κανένας πόλεμος δεν είναι τόσο άγριος, όσο ένας παράλογος λογισμός, που φωλιάζει στην ψυχή μας. Όλα, όσο προέρχονται από μέσα μας, είναι βαρύτερα από εκείνα που μας προσβάλλουν από έξω. Το σκουλήκι, που γεννιέται μέσα στο ξύλο, τρώει περισσότερο την ψυχή του ξύλου. Οι αρρώστιες, που γεννιούνται από μέσα μας, είναι ύπουλες και προξενούν μεγαλύτερη καταστροφή από αυτήν που προκαλούν τα εξωτερικά αίτια. Και τα κράτη δεν τα διέλυσαν τόσο οι εξωτερικοί εχθροί, όσο οι εσωτερικοί.

Έτσι, λοιπόν, και την ψυχή δεν μπορούν να την καταστρέψουν τόσο τα μηχανήματα που έρχονται από έξω, όσο τα νοήματα που φυτρώνουν μέσα μας, δηλαδή, οι αισχροί και οι βλάσφημοι λογισμοί.

2. Οι λογισμοί και η προέλευση τους.

Τι είναι οι λογισμοί και από που προέρχονται; Όταν λέμε λογισμούς, δεν εννοούμε απλώς τις σκέψεις, αλλά τις εικόνες και τις παραστάσεις κάτω από τις οποίες υπάρχουν κάθε φορά και οι κατάλληλες σκέψεις. Οι εικόνες, λοιπόν, μαζί με τις σκέψεις λέγονται λογισμοί.

Πρώτη και κύρια αιτία των λογισμών στον άνθρωπο είναι το προπατορικό αμάρτημα. Μέχρι τότε ο νους του ανθρώπου ήταν "ενοειδής", δηλαδή, δεν διεσπάτο σε άλλα πράγματα εκτός από τον Θεό. Από τη στιγμή του προπατορικού αμαρτήματος άρχισε να δουλεύει ο λογισμός της αμφισβητήσεως και στη συνέχεια όλοι οι άλλοι λογισμοί.

Δεύτερη αιτία που προκαλεί τους λογισμούς στον άνθρωπο είναι τα αισθητήρια όργανα, όταν αυτά δεν κυβερνώνται από τον ηγεμόνα νου. Ιδιαίτερα η ακοή και η όραση. Σήμερα, μάλιστα, λόγω της τεχνολογίας, και της τηλεόρασης, οι αισθήσεις δέχονται πολύ περισσότερα ερεθίσματα από ότι παλαιότερα. Γι' αυτό και ο αγώνας με τους λογισμούς είναι πιο έντονος. Τρίτη αιτία είναι τα πάθη τα οποία υπάρχουν στον άνθρωπο. Από αυτά οι δαίμονες "λαμβάνουσι τας αφορμάς του κινείν εν ημίν τους εμπαθείς λογισμούς". Δηλαδή, από αυτά παίρνουν αφορμή οι δαίμονες, για να κινήσουν εναντίον μας τους κακούς λογισμούς. Τέταρτη και βασικότερη αιτία είναι οι δαίμονες. Τονίζει χαρακτηριστικά ο άγιος Γρηγόριος ο Σιναΐτης: "Οι λογισμοί λόγοι των δαιμόνων εισί και των παθών πρόδρομοι". Δηλαδή, οι λογισμοί είναι λόγια των δαιμόνων και πρόδρομοι των παθών. Ακόμη, τονίζει ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος, λογισμούς δημιουργεί και "το φυσικό θέλημα" που υπάρχει μέσα μας, αλλά και οι κλίσεις, οι ροπές που έχει η ψυχή μας.

Ιδιαίτερα ο πόλεμος αυτός είναι έντονος στους μοναχούς, οι οποίοι πολλές φορές, έρχονται με τον δαίμονα σε πάλη σώμα προς σώμα κατά την έφοδο των πονηρών λογισμών. Γι' αυτό και τονίζει ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, ότι ο πόλεμος αυτός είναι πολύ πιο δύσκολος από τον αισθητό πόλεμο "του δια των πραγμάτων πολέμου εστί χαλεπώτερος". Ακόμη πονηροί λογισμοί μπορεί να παρουσιασθούν και από την κρασί του σώματος, αλλά και από την καθημερινή δίαιτα, καθώς και από τις κινήσεις της ίδιας της σάρκας. Από τις παραπάνω αιτίες προέρχονται οι αισχροί λογισμοί.

συνεχίζεται...